

PEKKA PENTTILÄ

PAHASSA PAIKASSA

LIISI / ELÄMÄNI POLIISINA / POLI

PEKKA PENTTILÄ

PAHASSA PAIKASSA

LIISI / ELÄMÄNI POLIISINA / POLI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

Ensimmäinen painos

© Pekka Penttilä ja WSOY 2025
Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
ISBN 978-951-0-51350-7
Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

Sisällys

Esipuhe.....	7
--------------	---

KEIKKAA AJAMASSA

Muistaako kukaan?.....	11
Lentäjän poika.....	16
Poliisikouluun	20
Poliisitöihin	23
Puukko vastaan tyyny.....	29
Kilon poliisi.....	36
Kassakaappi takakontissa?.....	39
Keikkamiehen elämää.....	46
Uintiretki	55
Metsäasukkaita	61
Viestivälineet ja yhteydenpidon haasteet	66
Hiljaiset äänet.....	71
Ulos minun kodistani	76
Laki terveen järjen käytöstä	80
Väärä mies kahleissa	85
Eläinten maailma.....	90
Törmäyskurssilla.....	97

Kriittinen hetki ratissa	105
Pelon tunne ja kulttuurierot	109
Suoja- ja voimankäyttövälineet.....	115
Muisti katoaa.....	120
Voiko näkemäänsä luottaa?	125
Havaintoharhoista	132
Kulttuurin muutos alkaa autotallista	137
Opinko keikka-ajosta mitään?	146

OPERAATIOITA JOHTAMASSA

Päällystötehtäviin.....	155
12 vuoden keikka	160
Laman vaikutuksia poliisin silmin	174
Linnoittautuneet jengiläiset	178
Oravanpyörä.....	193
Viherlaakson panttivankitilanne	199
Sellon tragedia.....	214
Sydänverimiehet	230
Vihdin poliisimurha.....	233
Kuinka auttajat jaksavat?	240
Kun elämä pysähtyy	251
 Lopuksi	 258
Kiitokset.....	265
Lisälukemista	266
Liite: Hengitys itsesäätelyn tukena	268

Esipuhe

Tämä kirja on kuvaus poliisin työn karusta arjesta ja sen muuttumisesta viiden vuosikymmenen aikana. Ennen seikkailtiin vähäisellä koulutuksella, puutteellisilla työ- ja suojavälineillä, yhteistyöllä ja tuurilla. Työstä selviydyttiin ilman sankaruutta. Poliisitoiminta, johtaminen ja työturvallisuus ovat kehittyneet niistä ajoista, ja samalla poliisin arkikin on muuttunut. Kirjassa kurkistetaan myös poliisin eristämisen alueen sisäpuolelle ja nähdään, kuinka etulinja poistaa vaaran ja ottaa rikoksista epäiltyjä kiinni.

Kertomukset on laadittu muistiinpanoja ja julkisia lähteitä hyödyntäen, mutta ne perustuvat ennen kaikkea muistoihin omakohtaisista kokemuksistani. Jokin muisto on saattanut ajan saatossa haalistua tai jopa muuttua. Epäiltyjen nimet on tarkoituksellisesti jätetty kirjasta pois, ja poliiseista puhutaan vain etunimellä tai lempinimellä. Poliisin taktiikoista ja työtavoista kerrotaan vain sen verran kuin on tarpeen, ettei kenenkään yksityisyys tai turvallisuus vaarantuisi. Jokaisen murheellisen tapahtuman jälkeen on poliisien taktiikoissa, koulutuksessa ja työturvallisuudessa tapahtunut kehitystä. Tämä kirja on myös kunnianosoitus niille poliiseille, jotka ovat menettäneet virantoimituksessa henkensä.

Päätös kirjan julkaisemisesta syntyi, kun olin hengitysvalmentajakoulutuksen loppureititin jälkeen iltakävelyllä

Kirkkonummen Sepänkyläntiellä. Hälytysajossa ollut poliisiauto ajoi ohitseni sininen vilkku loistaen. Itse olin aikoinaan ajanut samaa tietä auttamaan perheenäitiä, joka oli piiloutunut vessaan pienten lastensa kanssa. Oven ulkopuolella riehuva aviomies oli lyönyt lukittuun oveen nyrkin mentäviä reikiä. Oliko maijapartio nytkin matkalla selvittämään lähisuhdeväkivaltatapausta, joita tuli vastaan lähes jokaisessa työvuorossa?

Elokuinen ilta oli idyllinen viljapeltojen ympäröimässä maalaismaisemassa. Palasin takaisin koulutuspaikalle, viihtyisästi sisutettuun omakotitaloon vanhojen mäntyjen ja haapojen siimekseen. Sisällä oli kotoinen tunnelma ja lämmin ilmapiiri.

Pohdiskelin kahta erilaista maailmaa, joiden välillä on valtava kuilu. Toisessa asuu hätä, pelko ja turvattomuus. Toisessa läheisyys, välittäminen ja hyväksyntä. Sinä iltana tein päätöksen julkaista pöytälaatikkoon kirjoittamiani tarinoita ja kokemuksiani elämän varjopuolelta. Takapihoilta, joissa autoimme hädässä olevia ja yritimme siivota pahuuden jälkiä.

Lapsena uskoin, että lopulta hyvä voittaa pahan. Nyt tiedän, ettei elämä aina mene niin. On monia asioita, joille emme mahda mitään. Elämän epäoikeudenmukaisuus on niistä yksi. Omaan suhtautumiseensa, valmistautumiseen ja palautumiseen kuitenkin voi vaikuttaa.

Merkityksellisiä lukuhetkiä toivoen

Pekka Penttilä
ylikomisario (evp.)

KEIKKAA AJAMASSA

Muistaako kukaan?

» **N**uorukaista puukotettu Rastaalantiellä.» Lyhyt karu poliisiradion viesti keskeytti keskusteluni asiakkaan luona Mankkaalla syksyllä vuonna 1978. Pyysin asiakasta odottamaan hetken ja samalla siirryin kauemmaksi uteliaista korvista. Korjasin äänenvoimakkuutta, nostin käsiradion korvalehdelle ja keskityin kuuntelemaan. Ohikulkijan mukaan nuori poika oli puukottanut toista, joka oli lyhyhistynyt maahan.

Koirapartio vastasi välittömästi ja radiopuhelimesta kantautui koiramies Hempan rauhoittava ääni.

»Seiska lähtee paikalle.»

Palasin asiakkaan viereen ja pyysin hänen puhelinnumeronsa. Lupasin soittaa hänelle myöhemmin, sillä hänen kotinsa murtojälkien tutkiminen siirtyisi nyt myöhemmäksi. Hyppäsimme partiokaverini Hannun kanssa autoon ja ilmoittauduimme mukaan tehtävään. Lähdimme Mankkaalta kiirehtimään kohti tapahtumapaikkaa ja painoin Saabin sinisen vilkkuvalon päälle.

Poliisiaseman pihalla rikospoliisin miehet lastasivat painavia tutkimusvälineitä upouuden Ladan kyytiin ja rikostutkija Kyösti kuittasi radioon.

»Lähdemme T 3:lla paikalle.» Autot olivat poliisiipiiri-kohtaisesti numeroitu, ja etuliite T tuli sanasta Tapio, joka taas oli lyhenne Tapiolasta. Itse liikuin useimmiten T 2:lla.

Hempan ääni kuului pian uudelleen. Tapaus olikin jullikka, kuten poliisikielellä perätöntä tehtävää kutsutaan. Kaksi poikaa oli ollut leikkimässä. Toinen pojista oli leikisti puukottanut toista poikaa, joka oli kaatunut näyttävästi maahan.

Radio särähti saman tien uudelleen ja päivystäjä kertoi, että Kilossa Varubodenin kohdalla auto oli törmännyt puuhun.

»T 2 kuittaa edellisen keikan suoritetuksi ja lähtee kolari-paikalle», vastasin viestiin.

Perillä katseeni liimautui kolariauton katolla välkkyvään siniseen irtovilkkuun. Ladan etuikkunan pilari oli kietoutunut ikivanhan tukevan valkorunkoisen koivun kylkeen. Mustat renkaanjäljet tiessä kertoivat lyhyestä kauhun hetkestä. Ambulanssi oli jo paikalla.

Aiemmin poliisiasemalla näkemäni Kyösti oli vielä sisällä kolariautossa. Kaksi ensihoitajaa koetti auttaa häntä. Kyöstin tutkijakollega asteli vieressä levottomana. Suuri punainen paloauto saapui paikalle. Palomiesten voimaleikkurit pureutuivat etupilareihin ja katto aukesi kuin sardiinipurkki. Taju-ton Kyösti irrotettiin autosta ja nostettiin ambulanssiin.

Ylikonstaapeli Kyösti Hartikainen menehtyi sairaalassa kolme päivää myöhemmin.

Poliisiauton takapenkillä oli istunut Uudenmaan lääninhallituksen notaari, joka loukkaantui onnettomuudessa. Hän oli ollut tutustumassa poliisin työhön ja oli ensimmäistä kertaa poliisiauton kyydissä.

Kuljettajana toiminut poliisi selvisi kuin ihmeen kaupalla vähillä vahingoilla. Oppi-isäni Hannu ja minä yritimme houkutella häntä lääkärintarkastukseen, mutta hän ei suostunut käymään edes poliisiasemalla, joten veimme hänet kotiinsa. Jälkikäteen tunsin huonoa omaatuntoa siitä, että

hän jäi sellaisessa tilanteessa yksin. Organisoitu jälkihoito puuttui tuolloin kokonaan, joten yksin hän taisi jäädä koko asian kanssa.

Tapauksen jälkeen olin pitkään jännittynyt ja tunteiden vuoristorata syöksähteli pääni sisällä. En tiennyt, oliko sallittua tuntea surua, ikävää ja kaipausta. Olinhan paikalla viranomaisena, jonka täytyy suorittaa tehtävänsä naama peruslukemilla. Minulle oli itsestään selvää, että haluan osallistua hautajaisiin, mutta en tiennyt uskaltaisinko puhua sanaakaan tapahtumasta kenellekään.

Elettiin vaikenemisen aikakautta. Hautajaisten jälkeen vanhemmat poliisit totesivat, että nyt lähdetään saunailtaan. Kohotimme maljoja virkatehtävissä menehtyneille poliisimiehille ja muistelimme heitä kaipausta rinnassa. Sen jälkeen juotiin pää täyteen ja »ajettiin keikkaa» koko yö eli kerrattiin juttuja virkavuosien varrelta. Aamulla oli jäljellä ainoastaan krapula.

Saunaillan keskusteluissa muisteltiin myös kuolonkolaria parin vuoden takaa. Espoon poliisipartion kuljettaja oli hälytysajossa menettänyt ajoneuvonsa hallinnan sateen liukastamalla Vihdintiellä. Saab liukui oikea kylki edellä kaiteeseen ja jatkoi matkaansa metsäojaan.

Ohikulkija huomasi ojan pohjalla vilkkuvan sinisen valon ja pysähtyi katsomaan. Hän havaitsi kuljettajan olevan puristuksissa auton sisällä ja toisen poliisin makaavan vieressä tajuttomana. Poliisiradio oli rikkoontunut törmäyksessä, eikä sillä ollut saanut hälytettyä apua.

Vanhempi konstaapeli Mikko Blomberg menehtyi vammoihinsa sairaalassa. Toinen poliisimies loukkaantui vakavasti, ja hänen jalkansa jouduttiin amputoimaan.

Tutkimuksissa todettiin, että autossa oli ollut hälytysajoon soveltumattomat renkaat. Renkaita oli yritetty vaihtaa, mutta

siihen ei ollut saatu lupaa valtion säästötoimien takia. Onnettomuudet vauhdittivat poliisin ajokoulutuskeskuksen perustamista Pieksämäelle sekä loivat päättäjille painetta kasvattaa koulutuksen ja asianmukaisten työvälineiden rahoitusta.

Olin poliisina ensimmäistä vuotta, ja olin jo nähnyt useita kohtalokkaita tapauksia, jotka koskettivat ja puhuttivat lähes päivittäin. Tätäkö tämä poliisityö sitten olisi?

Neljäkymmentä vuotta Kilon kolarin jälkeen puhelin soi. Toisessa päässä nainen kysyi, tietääkö joku poliisin hengen vaatineesta kolarista.

Jähmetyin paikoilleni ja kuuntelin.

Kilon kolarissa menehtyneen Kyöstin tytär halusi kuulla tapauksesta. Hän kysyi, muistaako kukaan hänen isäänsä. Mieleeni nousi muisto Kyöstin hautajaisista ja äitinsä vieressä seisoneesta pienestä työstä, jolla oli kaunis mekko päällä. Hän puristi äidin kättä kuin apua anoen.

Oli koskettavaa puhua saman tytön kanssa, joka oli jo kauan sitten kasvanut perheenäidiksi. Hän kertoi lyhyesti elämästään ja selviytymisestään. Oli lohduttavaa kuulla hänen tarinansa.

Etsin arkistostamme tietoa onnettomuudesta, ja tapahtuman yksityiskohdat palasivat mieleeni. Vaikka tapauksesta oli kulunut aikaa, näin mielessäni itseni seisomassa voimattomana ja epäuskoisena kolariauton vieressä, kun palomiehet irrottivat Kyöstiä autosta.

Työpäivän jälkeen menin katsomaan onnettomuuspaikkaa. Varubodenin kauppa oli purettu ja massiivinen koivu oli kaadettu. Olisin halunnut koskettaa sitä ja sukeltaa uudestaan vuosikymmenien päähän. Tie oli ennallaan, vain asfaltti saanut uuden pinnan. Paikalla oli useita uusia kerrostaloja, eivätkä niiden asukkaat varmaankaan tienneet, minkälainen murhenäytelmä mutkassa oli tapahtunut.

Seisoin törmäyspaikalla, otin hattuni päästä ja hiljennyin kunnioittamaan vainajan muistoa. Koskettavan tuokion jälkeen istuin läheiselle kannolle. Loppukesän auringon säteet lämmittivät vielä poskea. Pajulinnun haikeansuloiset sävelet kuuluivat taustalla. Nuoren perheen isä oli poistunut ajasta ikuisuuteen aivan liian varhain.

Hannun tapahtumapaikalla lausumat sanat nousivat mieleeni.

»Ei tämä ole ainoa murheellinen tapahtuma, jota tulet virkavuosien aikana todistamaan. Poliisityö vaatii veronsa.»

Lentäjän poika

Väkijoukko pidätti henkeään, kun nuori nainen kipusi taivaalla liitävän kaksitasoisen Letov S 218 A Smolik -lentokoneen siivelle. Hän laskeutui koneen alla oleville narutikkaille ja roikkui polvitaipeista pää alaspäin. Ilma-akrobaatti ja laskuvarjohyppääjä, joka nähtiin Kaivopuiston taivaalla toukokuussa 1955, oli Anneli »Luumu» Linna-Penttilä, äitini, joka oli lähtenyt vielä kerran mukaan lentonäytökseen. Olin siellä minäkin mukana äitini vatsassa.

Samaan aikaan isäni, yliluutnantti Erkki Penttilä, valmistautui päättämään lentonäytöksen ilmavoimien de Havilland Vampire (VA-4) -suihkuhävittäjällä. Lentopäiväkirjan mukaan hän lensi katsomon ohi nousten 70 metristä aina 2 000 metrin korkeuteen ja käytti ohilennolla sekä minimilentonopeutta 220 km/h että maksiminopeutta 880 km/h.

Koneilla tehtyjen taitolentotemppujen lisäksi lentosirkuksen esityksiin kuului myös laskuvarjohyppyjä ja näyttävää ilmavoimistelua, jossa ratsastettiin koneen rungon päällä tai roikuttiin sen alle kiinnitetyillä narutikkailla. Hyppääjä ja akrobaatti »Luumu» oli erityinen vetonaula Pilvien huimapäiden aktiivikaudella vuosina 1950–1954, sillä naisia ei ollut totuttu näkemään näin rämäpäisissä puuhissa. Lempinimi Luumu tuli siitä, että hän oli ulospäin pehmeän sydämellinen ja sisältäpäin kova.

Luumu oli tehnyt ensimmäisen laskuvarjohyppynsä 17-vuotiaana juhannusjuhlissa vain muutaman tunnin perehdytyksen jälkeen. Siitä alkoi hänen vuosia kestänyt uransa Pilvien huimapäiden taitolentoryhmässä. Äitini esiintyi viimeistä kertaa 50-vuotiaana Malmin lentoasemalla järjestetyssä äitienpäivän näytöksessä. Muistan vieläkin ne sykkädyttävät hetket, kun äiti ratsasti kaksitasolla. Hän sai meiltä koneesta noustessaan ansaitsemansa äitienpäivän ruusut.

Yksi äitini tarinoista kertoo hänestä paljon. Hän oli Smolikin kyydissä matkalla Pohjois-Suomen kiertueelta Jämille. Matkaan oli päätetty lähteä myrskystä huolimatta. Koneen lentoaika oli enintään 2 tuntia 45 minuuttia, mutta kahden tunnin jälkeen kone oli myrskyn silmässä ja eksyksissä. Polttoaine oli vähissä, sillä sitä oli kulunut vastatuulen takia odotettua enemmän. Pakkolasku tuntemattomaan paikkaan ei houkutellut. Koneessa oli kuitenkin 20 litran kanisteri ja äiti päätti, että tankataan ilmassa. Lentäjä esteli, että yritys olisi tuhoon tuomittu, parempi olisi keskittyä etsimään pakkolaskupaikkaa.

Kuitenkin äitini kiipesi koneen siivelle kanisteria raahaten ja aloitti tankkauksen. Hän istui koneen siivellä myrskyssä potkurivirran piiskatessa kasvoja ja pumppasi polttoainetta käsipumpulla. Osa polttoaineesta lensi taivaan tuuliin, mutta onneksi sitä päätyi myös tankkiin. Tämä oli Suomen ensimmäinen ilmassa suoritettu lentokoneen tankkaus.

Lopulta lentäjä kykeni paikantamaan sijainnin ja laskeutumaan Kuorevedelle. Lento oli kestänyt kolme tuntia. Ilman tankkausta he eivät olisi selvinneet lentokentälle. Kysyin äidiltä, mitä tapauksesta jäi päällimmäisenä mieleen. Häntä harmitti, että hän oli joutunut heittämään metsään Lapista tuomansa poronsarvet. Kanisteria ei olisi muutoin pystynyt nostamaan pois matkatavaroiden alta.

Perimä, lapsuus, kasvuympäristö ja eletty elämä jättävät meihin jokaiseen lähtemättömät jäljet. Minun lapsuuteeni kuului sodan pelko. Isovanhemmat ja vanhemmat olivat nähneet sodan kauhut. Äidinisä kuoli sodassa ja isän kotitalo paloi Heinolan ilmapommituksessa. Pommituksen aikana isäni oli kotona ja kantoi pikkuveljensä kopassa ulos palavasta talosta. Isäni palveli vapaaehtoisena ilmatorjuntajoukoissa, koska ei alaikäisenä päässyt rintamalle.

Lapsuuteeni kuului myös elämä lentokenttien laitamilla Porissa, Kauhavalla, Kuopiossa ja Utissa. Joululahjaksi saimme usein pieniä lentokoneen osia, joista yritimme rakentaa oikean lentokoneen näköisiä leluja. Kun isän lentäjäkaverit vierailivat, he lainasivat usein meidän pienoismallejamme. Hävittäjälentäjän työ toi keskusteluun lento- taistelut, vaikka puheet minun paikalla ollessani verhoiltiin taitolentoon. Vasta myöhemmin ymmärsin, että lentäjät tekivät mielikuvaharjoituksia pienoismallien avulla.

Äitini ura Pilvien huimapäiden vetonaulana oli lapsuudessa läsnä. Vaikka hän ei itse tuonut asiaa esiin, se näkyi ilmailututtujen, kuvien ja lehtikirjoituksien kautta. Yhdessä näytöstä kuvaavassa lehtileikkeleessä, jossa oli kuva äidistä roikkumassa narutikkaiden varassa, oli lainaus katsojan sanoista: »Ei ole ihminen tuo, nukke sinne on laitettu.»

Isäkin roikkui Smolikin alla nuoratikkailla – olihan hänen kokeiltava, kun tuleva vaimokin oli niin tehnyt. Taitolennossa hänen piti tehdä sitä, mikä ei ollut sallittua eikä lähes mahdollistakaan. »Ilmoitan tehneeni neljä ulkopuolista silmukkaa», totesi nuori lentäjäksi opiskeleva Erkki Penttilä lennonopettajalleen ensimmäisen vapaan yksinlentoonsa jälkeen. Ulkopuolisia silmukoita eivät sen ajan koneilla tehneet edes kokeneet lentäjät. Myöhemmin isä johti taitolentoryhmää, jossa oli yhdeksän Fouga Magister -suihkukonetta.

Koneiden siipiväli oli niin lyhyt, ettei se nykysäännöillä ole sallittua, jos oli silloinkaan.

Ammensin oman arvomaailmani lentokenttien laidoilta, ystävien ja koulujen vaihtumisesta, ja tarkastelin erilaisten paikkakuntien elämänmenoa. Televisiota ei katseltu vaan aika kului ulkona kaverien kanssa kirmaten. Kaverit vaihtuivat muutaman vuoden välein ja yhteyttä täytyi pitää postikortein.

Elämä oli yksinkertaista ja turvallista, niukkuuteen oltiin hyvin tyytyväisiä. Isosta pahasta maailmasta ei ollut muuta käsitystä kuin että idässä oli meidän vihollisemme. Vapaasta radikaalista maailmasta sai pienen maistiaisen, kun näki lehdestä Beatlesien pitkät tukat ja kuuli rautalankamusiikkia. Heidän kappaleensa »A Hard Day's Night» antoi kansakouluikäiselle tuulahduksen jostain kaukaisuudesta. Siilitukkaisesta kasvoi pitkätukkainen pojanviikari. En silloin voinut kuvitellakaan, kuinka kovat päivät ja yöt tulisivat näyttelemään pääosia työelämäni taipaleella.

Lähtökohtani ei ollut tyypillinen, perinteinen perhe, vaikka itse koin saaneeni tavanomaisen kotikasvatuksen. Jälkikäteen tarkastellessa lapsuudestani nousee opettavaisena esiin äidin rakkaus ja hänen kykynsä sopeutua jokaiseen tilanteeseen hymyillen.

Omat elämänratkaisut syntyvät usein lapsuuden ja kouluaikojeni vaikutuksesta. Näin kävi minullakin. Pärjäsinkin lapsena hyvin koulussa, vaikka olinkin aloittanut sen jo vuotta ikäisiäni aiemmin. Koulunkäynnin kiitettävä vaatimustaso ei kestänyt murrosikäni uhmaa, mutta onneksi opiskelu alkoi kiinnostaa myöhemmin.

Poliisikouluun

Armeijan jälkeen en vielä tiennyt, mitä halusin tehdä isona. Liikunta kuulosti hyvältä uravalinnalta, tekninen ala kiinnosti, mutta mitä minä ihan oikeasti haluaisin tehdä? Pitkän harkinnan jälkeen hain poliisikouluun nähtyäni pääsykoeilmoituksen lehdessä. En tiedä, miksi innostuin siitä. Ehkä minua kiinnosti ura, jossa voisin kouluttautua pitkin matkaa ja olla ihmisten kanssa tekemisissä. Taisin kaivata monipuolisia haasteita.

Kävelin pääsykokeisiin vanhaan kenkävarastosta saneerattuun tilaan Tammelassa, lähellä Tampereen keskustaa. Vaalea vanha kaksikerroksinen teollisuustalo toimi poliisin kurssikeskuksena. Paikalla oli paljon ikäisiäni katselemassa toisiaan kulmien alta epävarmoina ja hiukan pelokkaina. Fyysiset testit sujuivat hyvin. Ainekirjoitus pelotti aika lailla. Epäilin, osaisinko laittaa pilkut ja pisteet oikeisiin kohtiin, mutta yllättäen koe meni läpi. Psykologisten testien jälkeen pääsin haastatteluun.

Kaksi nuoren miehen silmin iäkästä poliisikoulun opettajaa istui pöydän takana esittämässä kysymyksiä. Toinen opettaja kysyi harrastuksista, ja kerroin pelaavani suomisarjassa jalkapalloa. Opettajan vakavailmeinen jatkokysymys tuli heti.

»Meneekö työ vai jalkapallo edelle?»

Vastasin spontaanisti. »Olen valmis lopettamaan jalkapallon, jos työ sitä edellyttää, sillä minä haluan tähän ammattiin.» Haastattelu jatkui ja ilmeisesti sain heidät vakuutettua, että hain alalle tosissani.

Kokeiden jälkeen en kuullut poliisikoulusta mitään pitkään aikaan. Heinolan kirjastossa luin Aamulehdestä, että hakijoita oli ollut noin 2 000 ja kurssille otettiin vain joitain kymmeniä. Harmitti, ettei minusta tulisi poliisia.

Sitten paksu kirjekuori kolahti postiluukusta. Olin yksin kotona ja istuin pitkään hiljaa kuori kädessäni keräämässä uskallusta sen avaamiseksi. Päätin avata sen ja heittää minulle palautetut hakupaperini roskeen. Onneksi kukaan ei olisi näkemässä.

Minut olikin valittu koulutukseen.

Tajusin äkkiä, etten oikeastaan tiennyt yhtään mitään poliisin työstä, enkä tuntenut kuin yhden poliisin. Mihinkähän soppaan olen nyt pääni pistänyt? Yksi pelikavereistani kertoi hiljattain joutuneensa putkaan syyttömänä. Hän oli vain vähän kurmottanut nakkikioskilla toista kaveria. Poliiseista ei juuri pidetty. Mitä kertoisin joukkueelleni?

Poliisikoulussa vuonna 1977 innostuin opiskelusta ensimmäistä kertaa vuosikausiin. Nyt opiskeltiin elämää varten eikä pelkkiä teorioita. Opettajilla oli monipuolisia tarinoita elävästä elämästä, ja heidän joukossaan oli myös niitä, jotka olivat tehneet ihan oikeaa poliisityötä.

Onnistuin saamaan asunnoksi vinttihuoneen puolikkaan muutaman kilometrin päässä poliisikoulusta, rauhalliselta omakotitaloalueelta. Ullakkohuoneen katto viisti sänkyni yläpuolella, ja tilaa oli vain muutama neliö. Omakotitalo oli sodan jälkeen rakennettu, kaksikerroksinen rintamamiestalo. Piha oli täynnä omenapuita ja viinimarjapensaita.

Kauppaa tai muita palveluja ei ollut lähellä. Söin päivällä koulun ruokalassa hyvällä ruokahalulla. Illaksi varasin banaaneja ja näkkileipää, sillä minulla ei ollut rahaa mennä syömään muualle. Laihduin useita kiloja, vaikka en tiedä, mistä saatoin vielä kaventua.

Valmistumiseni oli jo lähellä, enkä tiennyt mistä saisin töitä. Onneksi näin koulun ilmoitustaululla tiedotteen, jossa haettiin uusia poliisimiehiä Espooseen. Sieltä tulisi haastattelihoita poliisikoululle seuraavalla viikolla. Innostuin heti, sillä olin kuullut opiskeluaikana Espoon poliisista paljon hyvää.

Hakijoita oli pitkä rivi käytävällä odottamassa haastattelua. Osaa haastateltiin pidempään ja osa vain käväisi huoneessa. Omasta haastattelustani jäi mieleen, kuinka nimismies kysyi ensimmäiseksi minkälaisen todistuksen tulet saamaan. Ymmärsin myöhemmin, että pidemmät haastattelut olivat vain niille, joiden todistus olisi kurssin keskiarvoa parempi. Jos kurssin arvosana jäi keskiarvon alle, ei päässyt kuin muutaman minuutin tapaamiseen.

Seuraavana päivänä ilmoitustaululla luki Espooseen valittujen nimet, ja löysin nimeni neljän muun onnekaan joukosta. Useat kurssikaverini joutuivat Helsinkiin lähetystövärtioon. Helsingin poliisin tulokkaat värtioivat lähetystöjen edustalla jalkapassissa vuorokauden ympäri. Ei voinut kurssikavereita kadehtia, kun he palelivat passissa helmikuisena pakkasyönä.

Poliisitöihin

Aloitin ensimmäisen työpäiväni Kilon poliisissa kirpeänä pakkaspäivänä helmikuussa vuonna 1978. Innostuneena, jännittyneenä ja arkana astuin luokkahuoneeseen, jossa onneksi näin kurssiaikana tutuiksi tulleita kasvoja.

Ensimmäiseksi sisään tuli rikospoliisin päällikkö Pave. »Poikien virkapuvuissa on vielä napit kiinni, mutta kyllä ne siitä kohta keikalla lähtee», hän totesi ja kertoi lähtevänsä partion kanssa käymään Leppävaaran Maxi-marketissa. Olikohan siellä tapahtunut jotain vakavaa, kun päällikkö lähti itse paikalle, mietin mielessäni, mutta minulle ei koskaan selvinnyt käynnin syy. Myöhemmin olin Paven kanssa monella keikalla. Hän oli esimiehemme ja esikuva meille nuorille.

Alkuajoista jäi erityisesti mieleen se, kuinka hienosti työyhteisö otti minut vastaan. Pääsin aloittamaan hälytystehtävissä, eli keikan ajossa, kuten poliisimiehet itse niitä kutsuvat. Minua onnisti ja sain mahtavia partiokavereita, jotka opettivat suhtautumaan työhön sopivalla tavalla ja arvostamaan elämää. Muutamien keikkojen jälkeen huomasin, että sisäinen paloni ajoi minut auttamaan vaikeuksissa olevia ihmisiä. Sakottaminen oli minulle paljon vieraampaa.

Olin tietoisesti astunut pois tutulta turvalliselta polulta kohti maailmaa, jonka kiemuroista olin saanut vain pieniä

”Poliisit juoksevat kohti vaaraa, kun muut juoksevat sitä pakoon.”

Ylikomisario Penttilän uran alkuvuosina 1970-luvulla keikoille lähdettiin valmiiksi kolaroidulla Saabilla apuvälineinä rämäpäinen asenne ja tuuri. Perillä oli vastassa milloin puukko, milloin haulikko. Uran loppuvuosina hän johti isoja operaatioita, joista riippui usean viattoman henki. Yhteistä oli se, että tilanteen eskaloituessa päätökset piti tehdä nopeasti ja kylmäpäisesti.

Kirjassa kuvataan tunnettuja tapauksia, kuten Sellon ampumavälikohtaus, Hirsalan piiritys ja moottori-pyöräjengin piiritys Lohjalla. Penttilä kertoo myös poliisin työn inhimillisistä puolista sekä keinoista, joista on jokaiselle apua vaikeissa tilanteissa.

Ylikomisario evp. **Pekka Penttilä** eteni uransa aikana partiopoliisista Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen hälytys- ja valvontasektorin johtajaksi. Nykyään hän toimii mielenhallinnan ja hengitysmenetelmien kouluttajana.

www.wsoy.fi

99.13

ISBN 978-951-0-51350-7